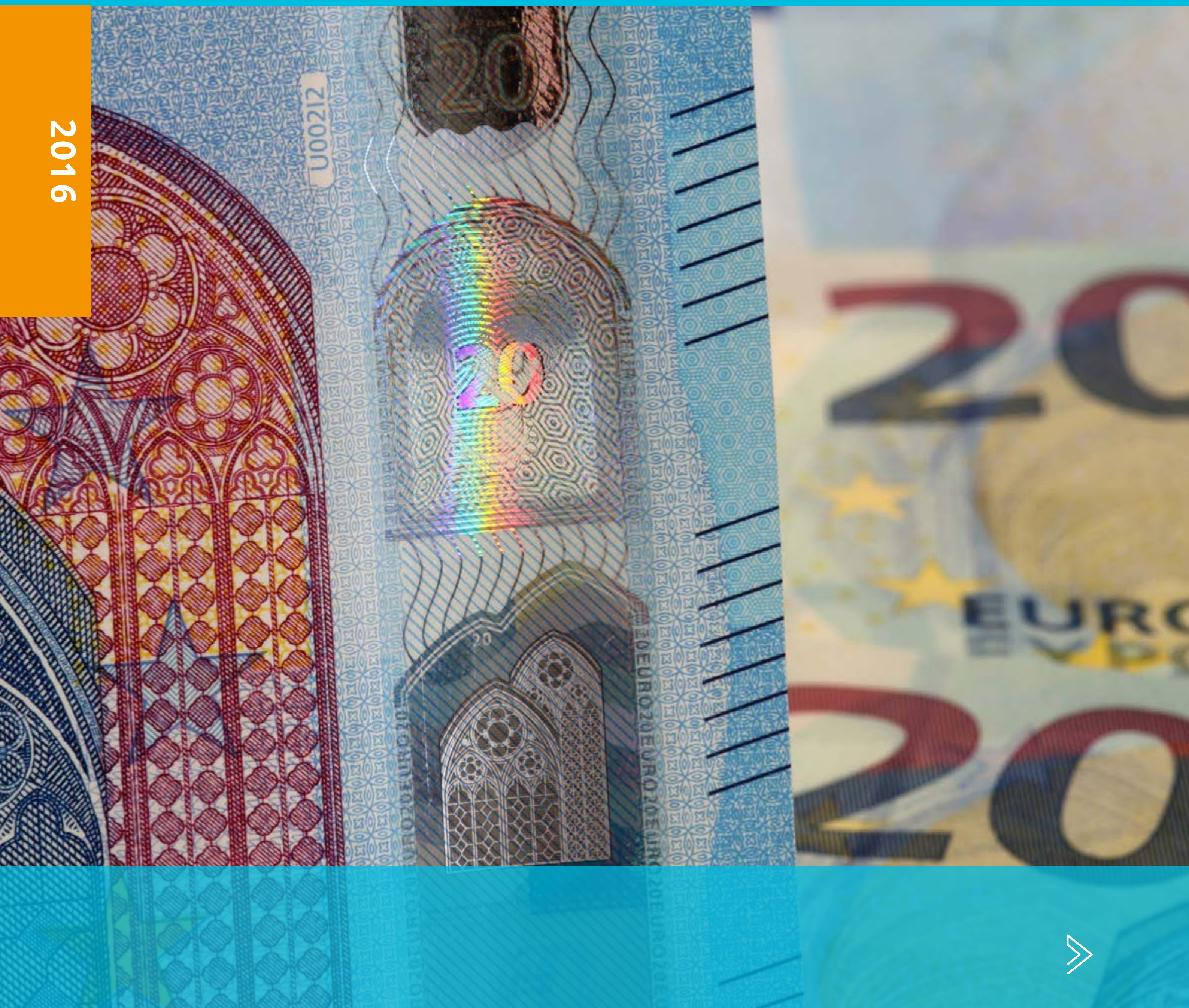
Algemene Rekenkamer

Resultaten verantwoordingsonderzoek 2015

Ministerie van Economische Zaken (XIII) en Diergezondheidsfonds (F)

Rapport bij het jaarverslag

2016

Algemene Rekenkamer

Resultaten verantwoordingsonderzoek 2015 Ministerie van Economische Zaken (XIII) en Diergezondheidsfonds (F)

Rapport bij het jaarverslag

De Algemene Rekenkamer doet ieder jaar onderzoek naar de verantwoording van ministers. De volgende vragen staan daarbij centraal:

- Wordt het geld besteed volgens de regels?
- Zijn de zaken goed geregeld op het departement?
- Heeft het beleid de gewenste resultaten?

Op basis van die vragen schetsen wij een beeld hoe het departement ervoor staat. Wij presenteren onze wettelijke oordelen over de financiële informatie en de beleids- en bedrijfsvoeringsinformatie in het jaarverslag. Daarnaast geven wij een oordeel over de bedrijfsvoering.

In dit rapport presenteren we de resultaten van ons onderzoek naar het Ministerie van Economische Zaken (XIII) en het Diergezondheidsfonds (F).

De tekst in dit document is vastgesteld op 2 mei 2016. Dit document is op 18 mei 2016 aangeboden aan de Tweede Kamer.

De overige publicaties van de Algemene Rekenkamer op 18 mei 2016 vindt u op www.rekenkamer.nl/verantwoordingsonderzoek2015.

Inhoud

1 Onze conclusies

Het Ministerie van EZ heeft de bedrijfsvoering grotendeels op orde. Het kerndepartement kent evenals vorig jaar geen onvolkomenheden. De grote uitvoerende diensten RVO.nl en NVWA hebben stappen gezet om de bedrijfsvoering te verbeteren. Dit leidt in 2015 tot opheffing van de gesignaleerde onvolkomenheden bij RVO.nl, maar nog niet bij de NVWA.

Verbetering in bedrijfsvoering RVO.nl

RVO.nl is in 2014 ontstaan door een fusie van Agentschap NL en de Dienst Regelingen. RVO.nl heeft in 2015 veel aandacht besteed aan het inrichten van de nieuwe organisatie en het op orde brengen van de bedrijfsvoering. Deze inspanning heeft mede geleid tot opheffing van de vorig jaar gesignaleerde onvolkomenheden in het inkoopproces en de jaarafsluiting.

Doelmatigheid fusie RVO.nl beperkt onderbouwd

De minister van EZ verwachtte dat de fusie zou leiden tot een meer efficiënte taakuitvoering. Deze verwachting is voorafgaand aan de fusie beperkt onderbouwd. De verhouding tussen de benodigde investeringen en de verwachte voordelen, en de kritische randvoorwaarden om de fusie te doen slagen, zijn door het ministerie niet vastgelegd.
Het Ministerie van Financiën heeft de fusieplannen in 2013 beoordeeld en goedgekeurd. De toetsing van de verwachte doelmatigheidswinst was beperkt. De beoordeling richtte zich niet op de vraag in hoeverre de verwachte doelmatigheidswinst was onderbouwd en wat de benodigde investeringen en efficiëntievoordelen waren.

Geen zicht op ontwikkeling doelmatigheid RVO.nl ná de fusie

Of de verwachte doelmatigheidswinst naderhand feitelijk is gerealiseerd, blijft vooralsnog onduidelijk. RVO.nl kan dat zelf nog niet aangeven. Het verkrijgen van inzicht in de RVO.nl-brede doelmatigheid wordt bemoeilijkt door de omvang en diversiteit van het takenpakket van de organisatie en door wijzigingen in het takenpakket en de organisatiestructuur die na de fusie hebben plaatsgevonden. Daarnaast speelt mee dat RVO.nl aandacht heeft moeten besteden aan het inrichten van de nieuwe organisatie en het oplossen van problemen in de bedrijfsvoering. Dit beperkte de beschikbare capaciteit voor het meten en sturen van de doelmatigheid. RVO.nl is wel bezig om in de toekomst de eigen efficiëntie te vergroten, met name door te investeren in digitalisering. Het is echter onduidelijk hoe deze investeringsplannen zich op korte termijn verhouden tot de taakstellingen die het Ministerie van EZ aan RVO.nl oplegt om het agentschap te prikkelen tot efficiënter werken.

Wij doen het parlement en de minister van EZ in hoofdstuk 4 een aantal aanbevelingen naar aanleiding van deze conclusies.

Inkoopbeheer NVWA niet op orde

De NVWA had in 2015 problemen in de bedrijfsvoering, problemen die al langer spelen. In 2013 publiceerden wij een rapport, waarin wij vaststelden dat de fusie van inspecties van het Ministerie van EZ waaruit de NVWA in 2012 is voortgekomen, niet was onderbouwd en vooralsnog niet leidde tot kostenbesparingen. We merken het inkoopbeheer bij de NVWA voor het tweede jaar op rij aan als een onvolkomenheid.

De NVWA heeft een nieuwe werkwijze vastgesteld om de geconstateerde problemen aan te pakken, maar deze zal naar verwachting pas vanaf 2016 effect sorteren. In hoofdstuk 4 doen wij de minister van EZ een tweetal aanbevelingen naar aanleiding van deze bevindingen.

Verder in het rapport

Bovenstaande conclusies werken wij verder uit in de volgende hoofdstukken:

- Beleidsresultaten (hoofdstuk 3): hierin vindt u de conclusies van ons onderzoek naar de totstandkoming van de beleidsinformatie.
- Bedrijfsvoering (hoofdstuk 4): wij hebben oordelen over de bedrijfsvoering van het ministerie en de totstandkoming van bedrijfsvoeringsinformatie in het jaarverslag. We gaan daarbij in op het inkoopbeheer bij de NVWA en op onze bevindingen over de fusie en het inzicht in efficiëntie bij RVO.nl. Het totale aantal onvolkomenheden in de bedrijfsvoering is afgenomen van 3 naar 1.
- Financiële informatie (hoofdstuk 5): Wij zijn van oordeel dat de financiële informatie rechtmatig en getrouw is met uitzondering van 1 tolerantieoverschrijding bij EZ en 1 tolerantieoverschrijding bij het DGF.
- Reactie van de minister en nawoord Algemene Rekenkamer (hoofdstuk 6): hierin vatten wij de reactie samen die wij op 25 april 2016 ontvingen van de minister van EZ. De minister is verheugd dat de inspanningen van zijn departement hebben geleid tot het oplossen van 2 van de 3 vorig jaar geconstateerde onvolkomenheden. Hij gaat in op een aantal van onze constateringen.

2 Feiten en cijfers

Het Ministerie van EZ heeft in 2015 uitgaven gedaan voor € 4.807 miljoen, is verplichtingen aangegaan voor € 10.463 miljoen en heeft ontvangsten van € 7.361 miljoen. De uitgaven van het Ministerie van EZ betreffen 2,02 % van de totale rijksuitgaven.

Tabel 1 Ministerie van EZ in cijfers (x miljoen euro)

	2013	2014	2015
Verplichtingen	7.370,6	6.630,7	10.463,3
Uitgaven	5.014,9	4.935,7	4.807,1
Ontvangsten	17.974,6	11.485,7	7.361,1
Fte's	8.803	9.036	8.820

De verplichtingen zijn ten opzichte van 2014 met ruim 57% toegenomen. De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door subsidietoekenningen voor hernieuwbare energieprojecten (SDE+).
In het jaarverslag van het Ministerie van EZ worden de inkomsten uit aardgasbaten verantwoord. Deze inkomsten vertonen meerjarig een dalende trend. Daarnaast zijn de aardgasbaten dit jaar ook lager uitgevallen ten opzichte van de aanvankelijke raming. Dit komt enerzijds door de verlaging van het gaswinningsplafond en de lagere gasprijs en anderzijds door de kosten van de NAM voor de compensatie van aardbevingsrisico's. Wij hebben in 2014 een rapport en een brief over de aardgasbaten gepubliceerd. In 2016 starten wij een onderzoeksprogramma waarin wij aandacht besteden aan de inkomsten van het Rijk, waaronder de aardgasbaten.
Het Ministerie van EZ staat voor economische ontwikkeling met oog voor duurzaamheid. Het werkveld van het ministerie omvat de terreinen ondernemerschap en innovatie, energie, landbouw en natuur en het groen onderwijs. Het beleid van het ministerie wordt voor een belangrijk deel uitgevoerd door twee grote agentschappen: RVO.nl en de NVWA. Deze agentschappen zijn samen bovendien verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van het personeel van het ministerie.

Tabel 2 RVO.nl en NVWA in cijfers, 2015 (x miljoen euro)

	Omzet	Fte's
RVO.nl	478,4	2.844
NVWA	304,2	2.485

Wij besteden dit jaar veel aandacht aan RVO.nl en de NVWA in ons verantwoordingsonderzoek, mede vanwege het belang van deze organisaties voor het beleid van de minister van EZ.

Tabel 3 Diergezondheidfonds (DGF) in cijfers (x miljoen euro)

	2013	2014	2015
Verplichtingen	11,2	13,8	33,1
Uitgaven	11.2	13,8	33,1
Ontvangsten	15,9	23,5	27,4

De uitgaven en verplichtingen voor het diergezondheidsfonds waren oorspronkelijk begroot op € 21,8 miljoen. Deze zijn hoger uitgevallen door onder andere de uitgaven voor de bewaking van dierziekten via de basismonitoring. Sinds de invoering van het vierde Convenant Financiering bestrijding besmettelijke dierziekten in 2015 vallen deze kosten onder het DGF, maar deze waren nog niet in de oorspronkelijke begroting van het DGF opgenomen. Een tweede oorzaak voor de hogere uitgaven zijn de extra kosten, die gemaakt zijn ter bestrijding van de vogelgriep eind 2014 - begin 2015.

3 Beleidsresultaten

Hier vindt u de resultaten van ons onderzoek naar de beleidsresultaten. We geven een oordeel over de totstandkoming van de beleidsinformatie in het jaarverslag.

3.1 Oordeel totstandkoming beleidsinformatie Ministerie van EZ

De beleidsinformatie in het Jaarverslag 2015 van het Ministerie van Economische Zaken is deugdelijk tot stand gekomen en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.

3.2 Oordeel totstandkoming beleidsinformatie Diergezondheidsfonds

De beleidsinformatie in het Jaarverslag 2015 van het Diergezondheidsfonds is deugdelijk tot stand gekomen en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.

4 Bedrijfsvoering

Hier vindt u de resultaten van ons onderzoek naar de bedrijfsvoering. We geven een oordeel over de bedrijfsvoering en de informatie over de bedrijfsvoering die de minister in het jaarverslag verstrekt.

4.1 Oordeel bedrijfsvoering

De onderzochte onderdelen van de bedrijfsvoering van het Ministerie van EZ voldoen in 2015 aan de gestelde eisen, met uitzondering van één onvolkomenheid bij de NVWA.

Tabel 4 Ontwikkelingen in onvolkomenheden

Onderwerp	2013	2014	2015
Inkoopbeheer NVWA		onvolkomenheid	onvolkomenheid
Inkoopbeheer RVO.nl	onvolkomenheid	onvolkomenheid	opgelost
Jaarafsluiting RVO.nl		onvolkomenheid	opgelost
Toezicht naleving subsidies duurzame energie bij co-vergisters	onvolkomenheid	opgelost	
Jaarafsluiting Dienst ICT Uitvoering	onvolkomenheid	opgelost	
Inkoopbeheer kerndepartement	onvolkomenheid	opgelost	
Beheer van vertrouwensfuncties	onvolkomenheid	opgelost	

Het bovenstaand overzicht vertoont het verloop van de onvolkomenheden in de tijd. Hiernaast treft u verderop in het rapport de aandachtspunten aan.
Het aantal onvolkomenheden bij het ministerie is afgenomen ten opzichte van vorige jaren. De enige onvolkomenheid in 2015 betreft het inkoopbeheer bij de NVWA (zie paragraaf 4.2). Daarnaast zijn er bij het Diergezondheidsfonds veel inkoopfouten gemaakt. Dit heeft voornamelijk te maken met contracten die zijn overgenomen van de opgeheven productschappen. De betrokken organisatieonderdelen hebben de problemen zelf gesignaleerd en eind 2015 actie ondernomen om de onrechtmatigheden zo spoedig mogelijk op te heffen. Wij zullen dit proces in 2016 volgen.

Een onvolkomenheid in het inkoopbeheer betekent veelal dat de inkoopprocedures niet (goed) zijn gevolgd, waardoor de inkopen niet rechtmatig zijn aanbesteed. Het belangrijkste doel van de aanbestedingsregels is dat overheden de beste verhouding tussen prijs en kwaliteit krijgen.

Ook moeten de regels leiden tot:

- integere aanbestedingen;
- meer concurrentie, doordat meer ondernemers kunnen meedingen naar een overheidsopdracht;
- minder administratieve lasten voor leveranciers;
- betere kansen op overheidsopdrachten voor zelfstandigen zonder personeel (zzp-ers) en het midden- en kleinbedrijf (MKB).

Deze laatste doelen sluiten aan op de missie van EZ, dat naast aanbesteden ook verantwoordelijk is voor het beleid ter zake van het MKB, marktwerking en concurrentie. Het is derhalve opmerkelijk dat het inkoopbeheer de afgelopen jaren bij meerdere onderdelen van EZ heeft geleid tot onvolkomenheden.

4.2 Opgeloste onvolkomenheden

4.2.1 Inkoopbeheer RVO.nl voldoende verbeterd

RVO.nl heeft maatregelen genomen om het niet naleven van de aanbestedingsregels aan te pakken. RVO.nl signaleert wanneer inkopen niet volgens de interne procedures verlopen en neemt maatregelen. Indien de Europese aanbestedingsregels niet zijn gevolgd, probeert RVO.nl de inkoop ongedaan te maken en alsnog rechtmatig aan te besteden. Alhoewel RVO.nl in 2015 veel aandacht heeft gehad voor het inkoopbeheer, zijn nog niet alle inkopen conform de regels verlopen. Deze fouten blijven echter onder de tolerantiegrenzen.

4.2.2 Jaarafsluiting RVO.nl beheerst proces

De jaarafsluiting van RVO.nl is ordelijk en controleerbaar tot stand gekomen.
RVO.nl heeft de administratie drie keer tussentijds afgesloten om zich goed voor te bereiden op de jaarafsluiting. RVO.nl heeft van deze ervaringen geleerd met het gevolg dat de jaarafsluiting met minder problemen en fouten dan in 2014 tot stand is gekomen. RVO.nl heeft voor de jaarafsluiting gebruik gemaakt van de inhuur van externe kennis en expertise. Het is van belang dat RVO.nl deze kennis en expertise ook intern opbouwt.

4.3 Onvolkomenheden

4.3.1 Inkoopproces NVWA anders ingericht, in 2015 nog geen effect zichtbaar

Wij handhaven de onvolkomenheid inkoopbeheer van de NVWA. Het inkopen door de NVWA was in 2015 nog geen beheerst proces. Dit leidde tot onrechtmatige inkopen ter grootte van € 4 miljoen (tegenover € 2,4 miljoen in 2014) vanwege problemen met contractbeheer. Daarnaast hebben we geconstateerd dat de NVWA de regels voor de objectieve leverancierskeuze niet goed naleeft. Dit heeft tot een onzekerheid geleid voor een bedrag van € 6,1 miljoen.

Vorig jaar hebben wij het inkoopbeheer van de NVWA ook aangemerkt als onvolkomenheid. Naar aanleiding hiervan heeft de NVWA een verbeterplan opgesteld en een inkoopplein ingericht. Het gebruik van het inkoopplein wordt vanaf eind 2015 afgedwongen in de inkoopprocedures. Dit zou de kans op onrechtmatige inkoop moeten verkleinen. De effecten van deze maatregel zijn evenwel nog niet zichtbaar in 2015.

Binnen het Ministerie van EZ is afgesproken dat het Inkoopuitvoeringscentrum (IUC) van EZ de inkopen van meer dan € 25.000 verzorgt en het grootste deel van deze contracten beheert. Het IUC beheert echter niet alle contracten, waardoor de NVWA genoodzaakt is om voor de contracten die het IUC niet beheert zelf het contractenbeheer vorm te geven. Dit is niet efficiënt en vergroot bovendien het risico op onrechtmatige inkopen omdat niet op één plek alle contracten worden geregistreerd.

Aanbevelingen
Wij bevelen de minister van EZ het volgende aan:

- Richt één contractenregister in waarin zowel het IUC als de NVWA en alle andere zelfstandig aanbestedende diensten contracten kunnen registreren.
- Monitor de naleving van de nieuwe inkoopprocedures van de NVWA en neem afhankelijk van de resultaten aanvullende maatregelen om onrechtmatige inkopen te voorkomen.

4.4 Aandachtspunten

4.4.1 Beheersing informatiebeveiliging behoeft verbetering

Uit onderzoek van de Auditdienst Rijk (ADR) blijkt dat de beheersing van informatiebeveiliging bij het Ministerie van EZ verbetering behoeft. Het is hiervoor onder meer van belang dat de zogenoemde plan-do-check-act (PDCA) cyclus goed functioneert, zodat geconstateerde risico's tijdig worden opgelost. Dat is nu te vaak niet het geval. Ook dwingen de procedures voor het aanbrengen van wijzigingen in twee belangrijke systemen (EBS en BAS) onvoldoende af dat alle kwaliteitsstappen worden doorlopen en vastgelegd. Andere voorbeelden van punten die aandacht behoeven zijn de controle op toegangsrechten en de verdere ontwikkeling van de externe inlogprocedure.
Het ministerie wil de PDCA cyclus in 2016 verder professionaliseren en heeft maatregelen gepland om de bevindingen van de ADR te ondervangen. Wij blijven de ontwikkelingen op dit vlak volgen.

4.5 Overige onderwerpen

4.5.1 Onderbouwing fusie beperkt en inzicht in doelmatigheid RVO.nl ontbreekt

Wij hebben bij het agentschap RVO.nl onderzoek gedaan naar het inzicht in doelmatigheid. Wij concluderen dat de verwachte efficiëntiewinst voorafgaand aan de fusie in 2014 beperkt was onderbouwd, en dat overkoepelend inzicht in de doelmatigheidsontwikkeling ná de fusie ontbreekt. In deze paragraaf beschrijven wij onze bevindingen ten aanzien van doelmatigheid bij de fusie, de interne beheersing en de aansturing van RVO.nl.

Agentschappen zijn uitvoerende onderdelen van een ministerie, die worden verzelfstandigd om doelmatigheid in de bedrijfsvoering te stimuleren. Het parlement wordt jaarlijks over de doelmatigheid geïnformeerd in de agentschapsparagraaf van het departementaal jaarverslag. Intern is inzicht in doelmatigheid noodzakelijk om de ontwikkeling van het agentschap te kunnen controleren en sturen.

Achtergrond RVO.nl

RVO.nl is een agentschap van het Ministerie van EZ. Het agentschap voert programma's, regelingen en ander beleid uit voor diverse ministeries en andere opdrachtgevers, zoals gemeenten. In 2015 kende RVO.nl een personeelsbestand van 2.844 FTE (exclusief inhuur) en een omzet van € 478 miljoen. Hiermee was RVO.nl verantwoordelijk voor € 2.695 miljoen aan beleidsuitgaven en € 8.391 miljoen aan nieuwe verplichtingen.

Per 1 januari 2014 is RVO.nl ontstaan door de fusie van twee bestaande agentschappen, namelijk Agentschap NL (AgNL) en Dienst Regelingen (DR). Het besluit vloeide voort uit de fusie van de voormalige moederdepartementen van respectievelijk EZ en LNV, en het voornemen vanuit het Uitvoeringsprogramma Compacte Rijksdienst om de uitvoering van subsidies te clusteren. De fusie stond aanvankelijk gepland voor 1 januari 2015, maar de minister van EZ heeft besloten deze versneld uit te voeren. Voor en na de fusie zijn verschillende dienstonderdelen toegevoegd of weggehaald bij de agentschappen.

Jaar			Ontwikkeling
2004	Dienst Regelingen	SenterNovem	Beide ontstaan uit samenvoegingen
2010		Agentschap NL	Fusie van SenterNovem, Octrooibureau en Economische Voorlichtingsdienst
2013		Agentschap NL	Infomil gaat naar Rijkswaterstaat
2014	RVO.nl		Fusie van Agentschap NL en Dienst Regelingen
2014-2015	RVO.nl		Toevoeging van Directie VIS, DLG, BBL, CBI en productschappen

Verklaring:
DLG: Dienst Landelijk Gebied
BBL: Bureau Beheer Landbouwgronden
CBI: Centrum tot Bevordering van de Import uit Ontwikkelingslanden
☐ = Resultaat van fusie

Doelmatigheid fusie RVO.nl beperkt onderbouwd

De minister van EZ informeerde het parlement eind 2013 over zijn voornemen om de beide agentschappen AgNL en DR te fuseren tot een nieuw agentschap. Eén van de doelstellingen van de fusie was een meer efficiënte bedrijfsvoering en een kleinere organisatie. Het Ministerie van EZ verwachtte een besparing van € 12,8 miljoen in 2015 door efficiëntiewinst. Daarnaast verwachtte het ministerie een omzetdaling van circa € 67 miljoen in 2015 door reducties in het takenpakket.

Het ministerie verwachtte globaal efficiëntiewinst op een aantal terreinen, waaronder het klantcontact en digitalisering. Wij hebben geen nadere kwantitatieve onderbouwing aangetroffen van de verwachte efficiëntiewinst. Het was niet duidelijk op welke termijn en onder welke voorwaarden deze zou worden gerealiseerd. Ook was er geen totaaloverzicht van de verhouding tussen de benodigde investeringen en de verwachte efficiëntiewinst.

RVO.nl werd na 2014 uitgebreid met enkele andere organisaties, waardoor het takenpakket groter en meer divers werd dan voorzien. Het gevolg is een organisatie met een aanzienlijke diversiteit in doelgroepen en processen, waarbij het onduidelijk is hoe synergie wordt gerealiseerd.

Het Ministerie van Financiën heeft de verantwoordelijkheid de plannen voor nieuwe agentschappen te toetsen aan de Regeling agentschappen, waaronder de voorwaarde dat inzicht bestaat in de verwachte ontwikkeling van de doelmatigheid. Financiën heeft de fusieplannen van RVO.nl beoordeeld en goedgekeurd. Ten aanzien van de verwachte doelmatigheidswinst was de toetsing beperkt. De beoordeling richtte zich niet op de vraag in hoeverre de verwachte doelmatigheid

was onderbouwd, inclusief de benodigde investeringen en de efficiëntievoordelen. Daarvoor had Financiën ook niet de benodigde informatie.

Geen zicht op ontwikkeling doelmatigheid ná de fusie

De omzet van RVO.nl steeg in 2015 naar € 478 miljoen, ten opzichte van € 392 miljoen gezamenlijke omzet van AgNL en DR in 2013. Dit komt onder meer door de later toegevoegde dienstonderdelen en andere aanpassingen in het takenpakket. Het is voor RVO.nl op dit moment nog niet mogelijk om aan te geven of de taakuitvoering na de fusie, gegeven de veranderingen in het takenpakket, doelmatiger is geworden. Dit heeft verschillende oorzaken.

Allereerst is het meten van doelmatigheid ingewikkeld. Dit is een algemeen erkend probleem, en niet uniek voor RVO.nl. De doelmatigheidsindicatoren in de agentschapsparagrafen van de departementale jaarverslagen geven op zichzelf niet genoeg informatie om doelmatigheid te kunnen duiden. De meest relevante huidige indicator, de tariefontwikkeling, houdt bijvoorbeeld geen rekening met uitvoeringskosten die direct worden doorberekend aan een specifieke opdrachtgever. Ook blijft het aantal uren dat aan een taak wordt besteed vooralsnog buiten beschouwing, terwijl deze uiteindelijk ook de prijs van de opdracht bepaalt. De vergelijkbaarheid over de jaren van de indicatoren wordt voor RVO.nl bovendien beperkt door de grote diversiteit en de voortdurende aanpassingen door de eigenaar en de opdrachtgevers van zowel de organisatie als ook het takenpakket.

RVO.nl heeft beperkt capaciteit beschikbaar gehad voor het meten en optimaliseren van de organisatiebrede doelmatigheid. De financiële functie van RVO.nl heeft in 2014 en 2015 veel aandacht besteed aan het op orde brengen van de administratie en het inrichten van de nieuwe organisatie. Deze aandacht heeft onder meer bijgedragen aan het opheffen van de onvolkomenheid rond het inkoopbeheer en een ordelijke totstandkoming van de jaarrekening, zie de opgeloste onvolkomenheden.

Doordat een specifieke en meetbare onderbouwing van de verwachte doelmatigheid in relatie tot de benodigde investeringen ontbrak voorafgaand aan de fusie, kan RVO.nl hier ook niet op terugvallen voor het monitoren en bijsturen van de ontwikkeling van doelmatigheid. Het alternatief zou kunnen zijn dat naderhand een overzicht van plannen en investeringen wordt opgesteld, met daarbij opgenomen het verwachte effect op de doelmatigheid. Hoewel wel degelijk veranderplannen zijn opgesteld voor een aantal individuele terreinen, zoals de informatievoorziening, wordt hierin de verwachte efficiëntiewinst en de verhouding tot de benodigde investeringen niet duidelijk gemaakt.

RVO.nl werkt wel aan doelmatigheid

Het ontbreken van organisatiebreed inzicht in doelmatigheidsontwikkeling betekent niet dat RVO.nl geen aandacht heeft voor efficiënte taakuitvoering. RVO.nl werkt aantoonbaar aan projecten om de organisatiebrede efficiëntie te verhogen, met name door de digitalisering van werkprocessen. RVO.nl streeft bijvoorbeeld naar uniforme platforms voor de uitvoering van subsidieregelingen en het klantencontact.

De externe druk om te werken aan een efficiëntere taakuitvoering komt van:

- het Ministerie van EZ als eigenaar van het agentschap;
- de opdrachtgevers van het agentschap, waaronder eveneens het Ministerie van EZ.

Het Ministerie van EZ legt RVO.nl taakstellingen op als eigenaar van het agentschap. Dit doet het ministerie voornamelijk door de vaststelling van het tarief dat RVO.nl mag berekenen, bijvoorbeeld door het doorberekenen van bepaalde kosten te beperken. Het idee is dat de taakstellingen RVO.nl stimuleren tot het realiseren van een meer efficiënte taakuitvoering. Het ontbreekt RVO.nl echter aan meerjarig financieel inzicht in de benodigde investeringen specifiek ten behoeve van projecten om efficiëntie te verhogen en de budgetten waarmee dit gerealiseerd zal worden. Het is om deze reden niet duidelijk hoe de taakstellingen zich verhouden tot de benodigde middelen voor het realiseren van investeringsplannen.

De opdrachtgevers kunnen RVO.nl op het niveau van individuele opdrachten prikkelen om te komen tot een meer doelmatige uitvoering. In sommige gevallen is aantoonbaar aandacht geweest voor maatregelen om doelmatigheid van individuele opdrachten te vergroten. Wel merken wij op dat sommige maatregelen ook hogere risico's voor oneigenlijk gebruik met zich meebrengen (bijvoorbeeld besparingen op controles ter plaatse door RVO.nl).

Aanbevelingen

Gelet op onze bevindingen over het inzicht en de sturing op doelmatigheid bij RVO.nl bevelen wij de minister van EZ het volgende aan:

- Zorg met RVO.nl voor inzicht in de toekomstige ontwikkeling van de doelmatigheid van de taakuitvoering van RVO.nl. Neem in overweging hiervoor te starten met monitoring en rapportage aanvullend op de agentschapsindicatoren, bijvoorbeeld met behulp van indicatoren voor verschillende productcategorieën.
- Maak met RVO.nl inzichtelijk welke investeringen de komende jaren nodig zijn om de gewenste ontwikkeling van doelmatigheid te realiseren en op welke wijze deze worden gedekt.

- Betrek bij de keuze voor een toekomstige toevoeging of verwijdering van onderdelen aan de organisatie van RVO.nl het effect op de verwachte synergie en het effect van organisatieveranderingen op de capaciteit voor de bedrijfsvoering.

Gelet op onze bevindingen over de fusie van RVO.nl doen wij de volgende aanbeveling, die nauw aansluit op eerdere aanbevelingen uit ons rapport over het Toezicht bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit na de fusie.

Wij bevelen de Staten Generaal aan om er in toekomstige gevallen op toe te zien dat vooraf potentiële voordelen en potentiële nadelen van fusies op korte en langere termijn worden onderzocht en in concrete en toetsbare bewoordingen vastgelegd, bijvoorbeeld in de vorm van een business case.

4.5.2 Fraudebeleid RVO.nl verbeterd

RVO.nl heeft na de fusie in 2014 zichtbaar stappen gezet met het versterken en stroomlijnen van het fraudebeleid.

RVO.nl is aanvankelijk gestart met het stroomlijnen van de fraudebestrijding van de fusiepartners. Als uitvloeisel van dit programma wordt inmiddels toegewerkt naar één gezamenlijke aanpak van de handhaving. Het beleid voor handhaving ziet op alle mogelijkheden die RVO.nl heeft op het gebied van het voorkomen en bestrijden van onregelmatigheden.

In 2015 heeft het programma onder andere geleid tot een Handboek Handhaving, waarin eenvormige definities, kaders en richtlijnen voor handhaving zijn opgenomen voor heel RVO.nl. Parallel hieraan is begonnen met het vergroten van kennis en bewustzijn bij de medewerkers om onder andere fraude te kunnen signaleren en rapporteren.

Het aantal fraudesignalen bij RVO.nl vertoonde een lichte stijging in 2015 (100 tegen 80 in 2014). Van de genoemde 100 fraudeverdenkingen leidden in 2015 15 zaken daadwerkelijk tot aangifte bij het OM. Jaarlijks geeft RVO.nl circa 400.000 besluiten af en ontvangt daarnaast circa 8.000 bezwaren en 1.000 beroepen. Het gaat dus om een relatief gering aantal fraudeverdenkingen.

In 2015 hebben het kerndepartement en RVO.nl de Boetewet geïmplementeerd en wordt er, op grond van de Algemene Wet bestuursrecht, ingezet op preventieve uitsluiting van fraudeurs.

In 2016 vervolgt RVO.nl het programma, met onder andere het verder uitbouwen van de bundeling van kennis en regie op de handhaving om fraudebestrijdingsactiviteiten van RVO.nl te

ondersteunen. Door bundeling van handhavingskennis en het door ontwikkelen van analyse capaciteiten, beoogt RVO.nl de effectiviteit en efficiëntie te verhogen.

Daarnaast werkt RVO.nl aan het samenbrengen van alle klantgegevens in één ICT-systeem. Hiermee wil RVO.nl naast andere voordelen ook het acteren richting (potentiële) fraudeurs vergemakkelijken. De invoering van dit systeem is echter vertraagd met een halfjaar, en zal op zijn vroegst op 1 juni 2016 worden gerealiseerd.

RVO.nl geeft aan dat additionele investeringen in de ICT-infrastructuur nodig zijn om de effectiviteit van de handhaving verder te verbeteren, om bijvoorbeeld waar praktisch en juridisch mogelijk big data te benutten om fraude te kunnen detecteren; en regelingen beter te ontwerpen en in te richten. Op dit moment is nog niet helder of deze ambities passen binnen de gestelde financiele kaders (zie ook onze conclusies in De onderbouwing fusie beperkt en inzicht in doelmatigheid RVO.nl ontbreekt.

Dit jaar hebben wij in ons onderzoek aandacht besteed aan de opzet van de handhaving van RVO.nl rond de beheersing van risico's rond subsidiestapeling. Dit onderzoek geeft ons geen aanleiding tot nadere opmerkingen.

4.5.3 Processen rond staatssteun

Dit jaar hebben wij zowel bij het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) als het Ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS) casussen aangetroffen van mogelijke elementen van staatssteun of van een gebrek aan controle daarop. Vorig jaar heeft de minister van VWS aangegeven dat het voor de Europese Commissie niet werkbaar is om veel rechtszekerheidsvragen te beantwoorden. Wij hebben toen aangegeven dat vanwege de medio 2015 in werking getreden nieuwe Procedureverordening staatssteun, de lidstaten meer verantwoordelijkheid krijgen voor het ontwerpen en uitvoeren van steunmaatregelen zonder voorafgaande aanmelding, en het toepassen van efficiënte controles op nationaal niveau.

Aanbeveling

Wij bevelen de coördinerende minister van EZ aan te bezien of het voor Nederland zinvol is de processen rond staatssteun aan te passen aan de gemoderniseerde staatssteunregels en daarbij te bezien of staatssteunmaatregelen onder een van de vrijstellingsverordeningen en -besluiten kunnen worden gebracht.

4.5.4 Aanbestedingswet: nadere kaderstelling nodig

De minister van EZ is verantwoordelijk voor het aanbestedingsbeleid. De Europese en nationale aanbestedingsregels dienen primair het belang van eerlijke concurrentie en marktwerking. Het naleven van de aanbestedingsregelgeving is echter geen sinecure. Jaarlijks constateren wij veel fouten vanwege het niet naleven van de aanbestedingsregels en inkoopprocedures. Ook in 2015 heeft dit op rijksniveau tot veel fouten en onzekerheden geleid. Hier gaan we in de Staat van de Rijksverantwoording 2015 nader op in.

Aanbeveling

De door de minister van EZ uitgevoerde evaluatie van de Aanbestedingswet 2012 en vervolgstappen bieden perspectief om de huidige knelpunten bij inkopen aan te pakken. In aanvulling daarop bevelen wij de minister aan om, in samenwerking met de minister van Wonen en Rijksdienst, in te zetten op een verduidelijking van de wet- en regelgeving door een nadere kaderstelling. Wij vragen hierbij in het bijzonder aandacht voor de motivering voor de leverancierskeuze voor alle inkopen tot € 33.000.

4.5.5 Duurzaam inkopen

De Tweede Kamer heeft duurzaam inkopen aangewezen als focusonderwerp voor de verantwoording 2015. De minister van Infrastructuur en Milieu (IenM) is verantwoordelijk voor het realiseren van beleidsdoelen rond milieu en duurzaamheid en daarmee voor duurzaam inkopen door de overheid. Daarnaast zijn enkele ministers verantwoordelijk voor beleidsdoelen voor duurzaam inkopen die nauw aansluiten op de eigen beleidsthema's. In geval van de minister van EZ gaat het om het bevorderen van innovatie, biobased aanbesteden en het midden- en kleinbedrijf. Voor onze opmerkingen over duurzaam inkopen verwijzen wij naar ons rapport bij het jaarverslag van het Ministerie van IenM.

4.6 Oordeel totstandkoming bedrijfsvoeringsinformatie Ministerie van EZ

De informatie over de bedrijfsvoering in het Jaarverslag 2015 van het Ministerie van Economische Zaken is deugdelijk tot stand gekomen en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.

4.7 Oordeel totstandkoming bedrijfsvoeringsinformatie Diergezondheidsfonds

De informatie over de bedrijfsvoering in het Jaarverslag 2015 van het Diergezondheidsfonds is deugdelijk tot stand gekomen en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.

5 Financiële informatie

In dit hoofdstuk vindt u de resultaten van ons onderzoek naar de financiële informatie in het jaarverslag.

We geven een oordeel over:

- de rechtmatigheid van de financiële informatie;
- de deugdelijke weergave van de financiële informatie;
- de rechtmatigheid en de deugdelijke weergave van de financiële informatie op artikelniveau.

Doordat het jaarverslag van het Ministerie van Economische Zaken ook het jaarverslag van het Diergezondheidsfonds bevat, zijn de oordelen over het ministerie en de oordelen over het Diergezondheidsfonds opgenomen.

Alle door ons aangetroffen fouten en onzekerheden vindt u in het overzicht op onze website. Hieronder gaan wij in op de belangrijkste fouten en onzekerheden.

5.1 Oordelen over het Ministerie van Economische Zaken

De financiële informatie in het Jaarverslag 2015 van het Ministerie van Economische Zaken voldoet op totaalniveau aan de daaraan te stellen eisen, met uitzondering van een aantal fouten in de rechtmatigheid in de aangegane verplichtingen op totaalniveau (zie Oordeel rechtmatigheid financiële informatie).

5.1.1 Oordeel rechtmatigheid financiële informatie

De in de financiële overzichten opgenomen informatie in het Jaarverslag 2015 van het Ministerie van Economische Zaken is rechtmatig, met uitzondering van € 151,2 miljoen aan fouten in het totaal van de aangegane verplichtingen. De fouten in de verplichtingen zijn voor € 112,3 miljoen het gevolg van een slotwetmutatie die niet tijdig aan het parlement is gemeld. Dit betreft € 80,4 miljoen aan SDE+-subsidies en € 31,9 miljoen aan garantieverplichtingen geothermie die in het laatste kwartaal 2015 zijn beschikt, en voor 2016 waren geraamd. Het totaal van de verplichtingen blijft binnen het afgesproken subsidieplafond voor de SDE+ en het afgesproken garantieplafond voor de Garantieregeling Geothermie. Wij geven ons oordeel onder voorbehoud van goedkeuring van de slotwetmutaties door de Staten-Generaal.

Voorbehoud slotwetmutaties

Het bedrag aan verplichtingen omvat in totaal € 625,9 miljoen aan overschrijdingen op de begrotingsartikelen 12 en 14. Het bedrag aan uitgaven omvat in totaal € 15,1 miljoen aan overschrijdingen op de begrotingsartikelen 12 en 16. Gaan de Staten-Generaal niet akkoord met de daarmee samenhangende slotwetmutaties, dan moeten wij ons oordeel over de financiële informatie mogelijk herzien.

5.1.2 Oordeel deugdelijke weergave financiële informatie

De in de financiële overzichten opgenomen financiële informatie in het Jaarverslag 2015 van het Ministerie van Economische Zaken is deugdelijk weergegeven en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.

5.1.3 Rechtmatigheid en deugdelijke weergave op artikelniveau

Wij controleren ook op artikelniveau de deugdelijke weergave en de rechtmatigheid van de financiële informatie. Wij hebben hierbij geen belangrijke fouten en/of onzekerheden geconstateerd in het Jaarverslag 2015 van het Ministerie van Economische Zaken.

5.2 Oordelen over het Diergezondheidsfonds

De financiële informatie in het Jaarverslag 2015 van het Diergezondheidsfonds voldoet op totaalniveau aan de daaraan te stellen eisen. Wel is sprake van fouten en onzekerheden (€ 7,2 miljoen) in de rechtmatigheid van de uitgaven, die de tolerantiegrenzen op artikelniveau overschrijden (zie Rechtmatigheid en deugdelijke weergave op artikelniveau).

5.2.1 Oordeel rechtmatigheid financiële informatie

De in de financiële overzichten opgenomen informatie in het Jaarverslag 2015 van het Diergezondheidsfonds is op totaalniveau rechtmatig. Wij geven ons oordeel onder voorbehoud van goedkeuring van de slotwetmutaties door de Staten-Generaal.

5.2.2 Oordeel deugdelijke weergave financiële informatie

De in de financiële overzichten opgenomen informatie in het Jaarverslag 2015 van het Diergezondheidsfonds is op totaalniveau deugdelijk weergegeven en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.

5.2.3 Rechtmatigheid en deugdelijke weergave op artikelniveau

Wij controleren ook op artikelniveau de deugdelijke weergave en de rechtmatigheid van de financiële informatie in het Jaarverslag 2015 van het Diergezondheidsfonds. Wij hebben bij één

begrotingsartikel fouten en onzekerheden in de uitgaven geconstateerd, die de tolerantiegrens op artikelniveau overschrijden. Deze komen overeen met de door de minister in de bedrijfsvoeringsparagraaf toegelichte bedragen.

Onrechtmatigheden en onzekerheden in verplichtingen begrotingsartikel 1

De tolerantiegrens voor fouten en onzekerheden met betrekking tot de rechtmatigheid van de uitgaven op artikel 1 (Bewaking en bestrijding van dierziekten en voorkomen en verminderen van welzijnsproblemen) is overschreden. De onrechtmatigheid voor een bedrag van € 1,9 miljoen en de onzekerheden over de rechtmatigheid voor een bedrag van € 5,3 miljoen in de uitgaven bij artikel 1 is het gevolg van het niet naleven van de aanbestedingsregelgeving. Er zijn uitgaven gedaan die niet volgens de geldende aanbestedingsregels zijn. Zolang de contracten niet opnieuw Europees zijn aanbesteed, blijft er sprake van onrechtmatige inkopen. Het Ministerie van Economische Zaken heeft een project gestart om dit probleem op te lossen.

6 Reactie minister en nawoord Algemene Rekenkamer

De minister van Economische Zaken (EZ) heeft op 25 april 2016 gereageerd op ons conceptrapport. Hieronder geven we zijn reactie op dit rapport samengevat weer. De volledige reactie staat op www.rekenkamer.nl/2015-ez. We sluiten dit hoofdstuk af met ons nawoord.

6.1 Reactie minister van Economische Zaken

De minister van EZ is tevreden met onze constatering dat de informatie in het Jaarverslag deugdelijk tot stand is gekomen. Hij is verheugd dat de inspanningen van zijn departement hebben geleid tot het oplossen van twee van de drie vorig jaar geconstateerde onvolkomenheden. Ook wijst hij op het positieve algemene beeld van het ministerie en haar bedrijfsvoering.

Bedrijfsvoering

Onvolkomenheid inkoopbeheer NVWA
De minister van EZ wijst erop dat de NVWA in 2015 een uitgebreid verbeterplan heeft ingesteld naar aanleiding van de destijds geconstateerde onvolkomenheid in het inkoopbeheer. De effecten van deze maatregelen waren in 2015 nog niet op alle onderdelen volledig zichtbaar.
In reactie op onze aanbeveling om de naleving van nieuwe inkoopprocedures te monitoren geeft de minister aan dat de NVWA hier reeds actie op heeft ondernomen. In 2016 zet de NVWA dit versterkt door met een Verbeterplan Inkoop. De focus van dit plan ligt op de rechtmatigheid van de inkopen en het op orde brengen van de inkoopdossiers. De communicatie over de procedures en sturing door het management op rechtmatige inkoop nemen hierin een belangrijke plaats in.
Het Inkoop Uitvoering Centrum (IUC) van het ministerie werkt momenteel aan een procedure waarmee alle afzonderlijke zelfstandig aanbestedende diensten vanaf juli 2016 opdrachten en/of contracten onder € 25.000 centraal kunnen registreren, gebruiken en monitoren. Hiermee geeft de minister invulling aan onze aanbeveling om één contractenregister te hanteren voor het IUC en de zelfstandig aanbestedende diensten.

Aandachtspunt informatiebeveiliging
De minister van EZ deelt onze constateringen en die van de Auditdienst Rijk (ADR) ten aanzien van informatiebeveiliging binnen het ministerie. Hij zegt toe de plan-do-check-act (PDCA) cyclus verder te professionaliseren, en verdere kwaliteitsstappen te maken in wijzigingsprocedures voor geautomatiseerde systemen, de controle op toegangsrechten en de externe inlogprocedure.

Doelmatigheid RVO.nl

De minister van EZ merkt op dat de organisatie van RVO.nl de afgelopen jaren veranderde qua omvang, mede op basis van de afspraken en uitgangspunten van het Programma Compacte Rijksdienst. In aanvulling op de fusie was er ook sprake van bundeling van taken en expertise. Ondanks deze ontwikkelingen is RVO.nl volgens de minister in staat geweest om haar primaire proces naar tevredenheid van opdrachtgevers uit te voeren. Daarnaast heeft RVO.nl haar taakstelling beheerst gerealiseerd.

Staatssteun

De minister van EZ wijst er in reactie op onze aanbeveling op dat het ministerie reeds in 2014 als voorzitter van het Interdepartementaal Steun Overleg (ISO) samen met de andere departementen een proces in gang heeft gezet voor versterkte coördinatie en intensievere samenwerking op staatssteungebied. Dit mede naar aanleiding van het nieuwe staatssteun moderniseringsbeleid van de Europese Commissie (EC). Via verruimde Groepsvrijstellingsverordeningen en -besluiten wil de EC bereiken dat lidstaten zelf sneller staatssteun kunnen geven zonder dit vooraf te hoeven notificeren. Door het ISO worden daarom op dit moment ook al instrumenten ontwikkeld voor een verdere aanscherping van de processen. Dit ter ondersteuning bij de beoordeling van mogelijke staatssteun door de departementen en andere steunverstrekkende instanties.

Aanbestedingswet

De minister meldt ten aanzien van onze aanbeveling over de verduidelijking van de wet- en regelgeving, dat hierover overleg loopt tussen de Algemene Rekenkamer, de ADR en de departementen van BZK, Financiën en EZ. Onze aanbeveling met betrekking tot inkopen onder de € 33.000 geleidt hij door aan de minister voor W&R, die op dit terrein eerstverantwoordelijk is.

Financiële informatie

Ministerie van Economische Zaken

De minister van EZ heeft twee verplichtingenmutaties met een totaalomvang van € 112,3 miljoen niet aan het parlement vermeld in de Veegbrief voor het Kerstreces 2015, omdat hij van mening is dat deze een autonoom/administratief karakter hebben. Het betreft volgens de minister een relatief willekeurige verdeling over de begrotingsjaren van een gemaximeerd totaalbedrag.

Om in de toekomst discussies over overschrijding van het geautoriseerde begrotingsbedrag te voorkomen zal het ministerie in het vervolg aan de hand van de definitieve realisatiecijfers bepalen welke verplichtingenmutaties alsnog moeten worden vermeld. Ook zal worden overlegd

met het Ministerie van Financiën in hoeverre de Rijksbegrotingsvoorschriften aangepast moeten worden om het onderscheid tussen autonome en beleidsmatige mutaties te verduidelijken.

Diergezondheidsfonds

De minister van EZ geeft aan dat in 2015 is gebleken dat een aantal verplichtingen om verschillende redenen onrechtmatig zijn aangegaan, waaronder verplichtingen met betrekking op de door het Ministerie van EZ overgenomen publiekrechtelijke bedrijfsorganisatietaken. Het ministerie is in het najaar 2015 gestart met het project 'Schoon schip' dat zo snel mogelijk moet leiden tot een oplossing.

6.2 Nawoord Algemene Rekenkamer

Wij vernemen met instemming dat de minister van EZ onze aanbevelingen ten aanzien van het inkoopbeheer van de NVWA en de informatiebeveiliging overneemt. Daarnaast valt ons op dat de minister niet ingaat op onze aanbevelingen over het inzicht in en de sturing op doelmatigheid bij RVO.nl, en dus ook niet op de vraag of de plannen van RVO.nl in balans zijn met de beschikbare middelen. Wij zullen dit de komende jaren met belangstelling volgen.

Bijlage 1

Over het verantwoordingsonderzoek

In ons jaarlijkse Verantwoordingsonderzoek kijken wij naar de kwaliteit van de jaarverslagen die de ministers op Verantwoordingsdag aanbieden aan het parlement. Wij beoordelen ook de kwaliteit van de bedrijfsvoering van de ministeries gedurende het begrotingsjaar. Het onderzoek mondt uit in het afgeven van onze verklaring van goedkeuring bij de rijksrekening en de saldibalans van het rijk, die in het Financieel jaarverslag van het Rijk zijn opgenomen. De taken en bevoegdheden voor het Verantwoordingsonderzoek liggen vast in de Grondwet en in de Comptabiliteitswet 2001.

Onderzoek naar de jaarverslagen

Ons onderzoek naar de jaarverslagen is erop gericht om vast te stellen:
- of de weergegeven financiële informatie klopt en de weergegeven financiële transacties rechtmatig zijn - dat wil zeggen in overeenstemming met de begrotingswetten en andere toepasselijke wettelijke regels;
- of de weergegeven (niet-financiële) informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering op goede wijze tot stand gekomen is;
- of de inrichting van het jaarverslag voldoet aan de bepalingen uit de Comptabiliteitswet 2001 en de Rijksbegrotingsvoorschriften.

Bij het onderzoek naar de financiële informatie willen wij voldoen aan de internationale controlestandaarden voor rekenkamers (International Standards of Supreme Audit Institutions, 'ISSAIs'). Wij onderzoeken niet iedere geldstroom tot in detail, maar hanteren een werkwijze die is gebaseerd op risicoanalyse. Wij maken optimaal gebruik van het controlewerk dat de Auditdienst Rijk voor de ministers verricht, en voeren daarnaast eigen controles uit.

Met het oog op het budgetrecht van het parlement richten wij ons controlewerk zo in dat wij over belangrijke fouten en onzekerheden niet alleen op jaarverslagniveau in totaal, maar ook per begrotingsartikel kunnen rapporteren. Om te kunnen bepalen wat wel en niet belangrijk is gebruiken wij kwantitatieve en kwalitatieve tolerantiegrenzen.

Voor de in het jaarverslag opgenomen informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering beoordelen we of deze ordelijk en controleerbaar tot stand is gekomen.

Onderzoek naar de bedrijfsvoering

In ons onderzoek naar de kwaliteit van de bedrijfsvoering van de ministeries beoordelen wij of het financieel beheer, het materieelbeheer en andere elementen van de bedrijfsvoering rechtmatig, ordelijk en controleerbaar zijn.

Omdat het niet mogelijk is alle relevante elementen van de bedrijfsvoering jaarlijks te toetsen, hebben wij een meerjarige aanpak ontwikkeld. Wij richten ons daarbij vooral op de elementen die een rechtstreekse relatie hebben met de financiële informatie in de jaarverslagen. Alle essentiële beheersmaatregelen ('key controls') binnen het financieel beheer onderwerpen we ten minste eens in de drie jaar aan onderzoek.

Als we vinden dat een onderdeel van de bedrijfsvoering onvoldoende beheerst verloopt, noemen wij dat een 'onvolkomenheid' dan wel een 'ernstige onvolkomenheid'. Daarnaast benoemen wij zaken die beter kunnen worden georganiseerd als aandachtspunt.

Onderzoek naar beleidsinformatie

Wij doen jaarlijks onderzoek naar een aantal beleidsthema's. Centraal staan hierbij de vragen of ministers erin slagen de belastingbetaler waar voor zijn geld te leveren en of zij het parlement hierover voldoende informeren. Hiervoor gaan wij na:

- hoeveel geld aan het beoogde doel wordt besteed;
- of voor dat geld de beloofde prestaties worden geleverd;
- in hoeverre het met het geld beoogde doel wordt gerealiseerd;
- of het parlement in begroting, jaarverslag en andere kamerstukken voldoende wordt geïnformeerd.

Een uitgebreide methodologische verantwoording over ons jaarlijkse verantwoordingsonderzoek staat op onze website:
verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl/over-dit-onderzoek/verantwoordingsdag.

Voorlichting
Afdeling Communicatie
Postbus 20015
2500 EA Den Haag
telefoon (070) 342 44 00
voorlichting@rekenkamer.nl
www.rekenkamer.nl

Omslag
Ontwerp: Corps Ontwerpers
Foto: Corbis/Hollandse Hoogte

Den Haag, mei 2016